

Bön: Herre, helga oss i sanningen, Ditt ord är sanning. Amen.

Med Kristi blod dyrt återlöst vänner! **”Guds ord är levande och verksamt”**¹, säger Bibeln. Bibeln eller Den Heliga Skrift är Guds ord. Den inte endast innehåller Guds ord utan den är i alla dess delar inspirerad av Gud så att den är fullkomlig och ofelbar. Ingenting är oviktigt eller överflödigt som är skriven i Bibeln men en del saker är viktigare att veta och kunna än andra när det gäller tron och vår frälsning. Läran om rättfärdiggörelsen står i centrum när det gäller vår tro och frälsning. Utan den kan man inte bli frälst. Det är omöjligt att bli frälst utan Kristus och den försoning som Han har åstadkommit för oss genom Sitt heliga liv och oskyldiga död på Golgatas kors. Varenda människa som kommer till himmelen har denna saliggörande tron i sitt hjärta. Det är viktigt att läsa och studera Guds ord. När HERREN Gud hade givit de tio budorden till Israels folk sade Han genom Mose: **”Dessa ord som jag i dag ger dig befallning om, skall du lägga på hjärtat. Du skall inskräpa dem hos dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp.”**²

Doktor Martin Luther sammanfattade Bibelns viktigaste läror i sina två katekeser: Lilla katekesen och Stora katekesen. *”Den lutherska kyrkan har alltid ansett att katekesen är det allra minsta som varje kristen bör känna till om Bibelns läror.”*³ Luther själv skrev: *”Katekesen innehåller det som varje kristen med nödvändighet måste veta. Den som inte vet det kan inte räknas som kristen och kan inte få tillträde till sakramenten.”*⁴ Luther vädjade alla kristna och speciellt kyrkoherdar och predikanter att *”öva sig och sysselsätta sig med katekesen.”*⁵ Varför? Var det därför att den var skriven av Luther själv? Nej! Det var därför att den innehåller det livsviktiga kristna undervisning.

Jag tänkte att jag skall försöka då och då ha så kallade katekespredikningar, alltså predikningar som med hjälp av katekesens undervisning leder oss att studera de mest grundläggande kristna läror. Lilla katekesen börjar med Guds tio bud. Idag skall vi studera det första budet. Men innan vi gör det så är det kanske på plats att ha en liten inledning och få lite mer bakgrund för Guds tio budord som också kallas för dekalogen.

När vi talar om dekalogen då talar vi om lag. Lagen är en av Bibelns två huvudläror. Den andra är evangeliet. Om man inte kan urskilja lag och evangelium på ett rätt sätt så hamnar man i problem när man studerar Bibeln. Nu kan någon fråga: ”Men har inte lagen blivit åsidosatt efter Kristus? Säger inte Bibeln att ’Kristus är lagens slut?’” När vi läser Bibeln så ser vi att Gud talar om lag i olika bemärkelser. Det finns tre slags lag: 1) Den naturliga lagen, 2) den ceremoniella lagen och 3) den för Israel givna statliga eller civila lagen. De två sista har kommit till sina slut när Kristus kom.⁶ Den naturliga lagen blev inskriven till människans hjärta redan i skapelsen. Den delen som handlar om naturliga lagen i de tio budord fortsätter att gälla. Därför är Lilla katekesens sammanfattning en bra hjälpmedel för att studera Guds

¹ Hebr 4:12a.

² 5 Mos 6:6,7.

³ Kuske, D. P. 2002. Luthers lilla katekes med en förklaring för barn och vuxna. Ljunby: Biblicums förlag. Sida 37. (ISBN 91-85604-10-0.)

⁴ Luther M. 1999. Martin Luthers stora katekes. Täby: Larsons Förlag. Sida 16. (ISBN 91-514-0326-9.)

⁵ Luther 1999, 15.

⁶ Om den ceremoniella lagens slut skriver t.ex. Kol 2:16,17. Om Israels statliga eller civila lagens slut läser vi t.ex. från 1 Mos 49:10.

vilja. Vi är inte bundna av den ceremoniella eller civila lagen som gällde under den gammaltestamentliga tiden, men den naturliga lagen är inte tidsbunden. Den reflekterar Guds helighet och berättar för oss vad som är rätt och vad som är fel.

När vi talar om Guds tio bud så brukar vi tala om den första tavlan och säger att den innehåller de tre första bud och att den andra tavlan innehåller de sju sista budord. De tre första bud talar om vår relation till den sanne Guden. Den andra tavlan talar om hur vi skall förhålla oss till våra nästa.

Men låt oss nu gå till att studera om det först budet.

* * * * *

HERREN säger: **"Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig."**⁷ "Vad betyder det?" frågar Luther i Lilla katekesen och svarar: "Vi ska frukta och älska Gud över allting och i allt förtrösta på honom."

Vem gäller detta bud? Ja, den gäller alla människor och alltid. HERREN Gud **"har gjort himmel och jord och hav och allt som finns i dem"**⁸. HERREN Gud är vår Skapare. Han har skapat varenda människa. Utan Guds skapande kraft skulle det inte födas några människor. Adam och Eva skapades på ett speciellt sätt, men oss alla andra har Gud *sammanvävt i moderlivet*⁹. Alla människor borde frukta och älska Gud över allting och i allt förtrösta på Honom och inte på någon annan.

HERREN säger: **"Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig."** Betyder det att det finns andra gudar? Lär inte Bibeln att HERREN Gud är den enda Guden som finns? Jo, både Gamla och Nya testamenten är glasklara i frågan om vem är Gud och att det finns ingen annan Gud än HERREN. Till israeliterna sade Mose: **"Du har själv fått se det, för att du skulle veta att HERREN är Gud: Det finns ingen annan än han."**¹⁰ Från Femte Moseboken läser vi: **"Se nu, jag, jag är Gud, det finns ingen Gud vid sidan av mig. Jag dödar och jag gör levande, jag slår och jag helar. Ingen kan rädda ur min hand."**¹¹ De moderna teologerna som påstår att Bibeln skulle förespråka en polyteistisk världsbild i Gamla testamentet har helt enkelt fel. Den talar om den enda levande Guden men berättar också att det finns avgudar. I Nya testamentet skriver aposteln Paulus: **"Ty även om det skulle finnas så kallade gudar, i himlen eller på jorden - det finns också många gudar och många herrar - så har vi bara en Gud, Fadern, från vilken allting är och till vilken vi själva är, och en Herre, Jesus Kristus, genom vilken allting är och genom vilken vi själva är."**¹² Det finns många 'gudar och herrar' som tar den enda levande Gudens plats i många människors hjärtan. Men dessa herrar och gudar är bara *så kallade* gudar. Paulus skriver i Galaterbrevet: **"Tidigare, då ni inte kände Gud, var ni slavar under gudar som egentligen inte är några gudar."**¹³

Det finns bara en enda Gud, HERREN. Men det finns många så kallade gudar och herrar som tar den levande Gudens plats i människors tankar, hjärtan och liv. Luther förklarar i Stora katekesen: *"Som jag ofta har sagt är det bara våra hjärtans förtröstan och tro som avgör vad vi har för Gud eller avgud. ... Det som du fäster ditt hjärta vid och som du förlitar dig på är,*

⁷ 2 Mos 20:3; 5 Mos 6:14.

⁸ Ps 146:6.

⁹ Ps 139:13b.

¹⁰ 5 Mos 4:35.

¹¹ 5 Mos 32:39.

¹² 1 Kor 8:5,6.

¹³ Gal 4:8.

menar jag, i verkligheten din Gud. ... att ha en Gud betyder att ha något som hjärtat helt förtröstar på."¹⁴

När människorna tror på något annat än den ende Guden och söker trösten och hjälpen från något annat än hos Gud då skapar de åt sig själva en så kallad gud och herre. Dessa trons objekt – alltså det som man tror på – blir då i själva verket avgudar för dem. Sådant är fel och syndigt. Vi – alltså alla och över allt – skall tro på den levande Guden och inte på någon eller något annat. **"Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig"**, säger HERREN.

Man kan kategorisera avguderi eller avguda dyrkan i två klass: 1) En öppen och 2) en hemlig avgudadyrkan. Till den första kategorin tillhör alla hedningar och andra religioners anhängare som tillber någon annan gud än den som har uppenbarat sig i Bibeln. Att dyrka eller tillbe himlakroppar, djur, helgon, änglar eller Jungfru Maria tillhör också denna grupp. Hit tillhör också alla de som kallar sig för kristna men förnekar treenighetsläran, nämligen att Gud är ett enda väsen och tre olika personer. Även om man påstår sig tro på Jesus Kristus, men om man nekar den bibliska läran om treenigheten, då är denna Jesus Kristus någon annan än den Herren och Frälsaren som Bibeln talar om. Då har de skapat en avgud som de kallar för Jesus Kristus. Detta bryter inte endast mot det första budet utan också det andra, ty de missbrukar Herrens, vår Guds namn.

Den hemliga avgudadyrkan händer utan avgudars bilder eller en extern och öppen 'gudstjänst'. Det händer när människan i sitt hjärta håller sig till något annat än HERREN. Att lita på egendom eller pengar i stället för Gud är en form av den hemliga avgudadyrkan. Job frågar och svarar: **"Satte jag mitt hopp till guldets, kallade jag det rena guldets min förtröstan? Gladdes jag över att min rikedom blev stor och att min hand förvärvade så mycket? ... Också det hade varit en straffbar missgärning, ty jag hade då förnekat Gud i höjden."**¹⁵ Jesus säger: **"Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han då att hata den ene och älska den andre, eller kommer han att hålla sig till den ene och se ner på den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon."** Allt detta hörde fariseerna, som älskade pengar, och de hånade honom."¹⁶ Paulus skriver: **"Men de som vill bli rika, de råkar ut för frestelser och snaror och många oförnuftiga och skadliga begär, som störtar människor i fördärv och undergång. Ty kärlek till pengar är en rot till allt ont. I sitt begär efter pengar har somliga kommit bort från tron och vållat sig själva mycket lidande."**¹⁷

Människorna som sätter sin förtröstan på sin maktställning, förlitar på sig själv eller någon annan i stället för HERREN Gud tillhör också till den kategorin som vi kan kalla för hemlig avgudadyrkan. Det finns oräkneligt många avgudar. Det finns miljoner avgudar som man tillber öppet i andra religioner och det finns troligen ännu mer fördolda avgudar, saker och ting som människan själv gör till en avgud genom att förlita sig på den eller det i stället för den levande Guden.

"Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig", säger Herren till oss. Vårt kött och vår svaghet gör att även vi kristna får dagligen kämpa med frestelser. Djävulen, världen och vårt syndiga natur försöker att få oss att ersätta den sanne Guden med något annat. När vi läser Guds budord då bör vi låta den tala till oss som spegel och regel. Som spegel visar det första budet oss våra synder för vi har inte alltid låtit Gud komma först i våra liv. Som regel visar

¹⁴ Luther 1999, 23-24.

¹⁵ Job 31:24-25,28.

¹⁶ Luk 16:13,14.

¹⁷ 1 Tim 6:7-10.

första budet oss ”att Gud vill att vi ska tacka honom för hans godhet genom att frukta och älska honom över allting och i allt förtrösta på honom.”¹⁸

Vi har syndat mot Gud på otaliga sätt. Vi har syndat även emot det första budet. Men tack och lov att vår frälsning hänger inte på det hur bra eller dåligt vi har hållit oss till Guds bud. Vi får tro att våra synder är förlåtna, att Gud har förlåtit och förlåter oss det att vi inte alltid lyckas i våra hjärtan fullkomligt förtrösta på Honom och lita på Hans godhet. Kristus har fullbordat lagen. Han föll inte under frestelserna. Han höll lagen och Han dog för våra synders skull på Golgatas kors. För Kristi skull får du och jag vara på gott mod. Alla våra synder är förlåtna och genom tron blir det att Kristus uppfyllde lagen tillräknad oss. Den Helige Ande säger: **”Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus.”**¹⁹

Idag har vi studerat det första budet. Luther skriver att *”om hjärtat har rätt inställning till Gud, och om vi lyder detta bud, så lyder vi automatiskt även alla de andra buden.”*²⁰ Jesus säger: **”Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd. Detta är det största och främsta budet. Sedan kommer ett som liknar det: Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna.”**²¹

”Vi ska frukta och älska Gud över allting och i allt förtrösta på honom.” Vi får vara vid gott mod. Vår Gud och Fader, vår Gud och Frälsare, vår Gud och heliggörare älskar oss. Han är, som Luther skriver, *”en evigt framvällande källa som överflödar av godhet. Från honom kommer allt som är och kallas gott.”*²² **”Vi älskar därför att han först har älskat oss”**²³, säger Johannes och med dessa ord slutar jag denna predikan.

Amen!²⁴

Pastor Jan-Erik Tiri
e-mail: jetiri@yahoo.se
www.lutherdom.se

¹⁸ Kuske 2002, 70.

¹⁹ Rom 8:1.

²⁰ Luther 1999, 31.

²¹ Matt 22:37-40.

²² Luther 1999, 27.

²³ 1 Joh 4:19.

²⁴ 2046 ord.